

ชื่อวิทยานิพนธ์	การสำรวจอาการที่พบบ่อยและการจัดการกับอาการของผู้ป่วยโรคมะเร็ง ในภาคใต้
ผู้เขียน	นางสาวอภิรดี ลดาธรรม
สาขาวิชา	การพยาบาลผู้ใหญ่
ปีการศึกษา	2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอาการที่พบบ่อยของผู้ป่วยโรคมะเร็ง ในแต่ละระยะ ความรุนแรงของโรค (cancer staging) และระยะการดำเนินของโรคมะเร็ง (trajectory phasing) ร่วมกับการศึกษาประสบการณ์การจัดการกับอาการของผู้ป่วยโรคมะเร็ง โดยศึกษาจากผู้ป่วยโรคมะเร็งที่มาใช้บริการในโรงพยาบาลสงขลานครินทร์ และศูนย์มะเร็ง สุราษฎร์ธานี เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด 354 ราย เครื่องมือวิจัยที่ใช้ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยโรคมะเร็ง แบบสอบถามอาการของผู้ป่วยโรคมะเร็ง และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสบการณ์ในการจัดการกับอาการของผู้ป่วยโรคมะเร็ง สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม โดยอาศัยกรอบแนวคิดการดำเนินโรคของการเจ็บป่วยเรื้อรังของคอร์บินและสเตราส์ (Corbin & Strauss, 1992) และแนวคิดการจัดการกับอาการของดอดด์และคณะ (Dodd et al., 2001) แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายและสถิติอ้างอิง เพื่อทดสอบความแตกต่างของอาการที่พบบ่อยตามระยะของโรคมะเร็ง และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพประสบการณ์การจัดการกับอาการของผู้ป่วยโรคมะเร็ง โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาอย่างง่าย (simple content analysis) ผลการวิจัยพบว่า

1. อาการที่พบบ่อย 5 อันดับแรก (ความถี่ ความรุนแรง และอาการที่รบกวนการดำเนินชีวิตประจำวัน) ตามระยะความรุนแรงของโรค และระยะการดำเนินของโรคมะเร็ง พบว่าอาการที่พบในลำดับต้น ๆ ของทุกระยะความรุนแรงของโรค และระยะการดำเนินของโรคมะเร็ง คือ 1) อาการปวด/เจ็บ 2) ริมฝีปาก/คอ/น้ำลายแห้ง 3) เหนื่อย/ไม่มีแรง/เหนื่อยง่าย 4) เบื่ออาหาร และ 5) เบื่อหน่าย/ท้อแท้/ไม่มีกำลังใจ นอกจากนี้ยังพบว่า อาการนอนไม่หลับ และกลิ่นอาหารลำบาก ไม่พบความถี่และความรุนแรงของอาการใน 5 อันดับแรก แต่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการจัดอันดับอาการดังกล่าวรบกวนการดำเนินชีวิตประจำวันสูงสุดใน 5 อันดับแรก

2. กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในการจัดการกับอาการของโรคมะเร็งที่เด่น ๆ ได้แก่ 1) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมารับประทานอาหาร เช่น บริโภคเครื่องดื่มเพิ่มขึ้น รับประทานอาหารเหลว/อาหารเสริม 2) ใช้ยาแผนปัจจุบัน เช่น รับประทานยาแก้ปวด รับประทานยาแก้ไอ 3) ใช้วิธีการผ่อนคลาย

เช่น คู่มือทัศน ฟังเพลง อ่านหนังสือ พักผ่อน นอนหลับ 4) ใช้ยาแผนโบราณหรือสมุนไพรโดยการรับประทาน เช่น ยาลม น้ำผึ้ง น้ำมะนาว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกปฏิบัติกิจกรรมการจัดการกับอาการของโรคมะเร็งดังกล่าว โดยเชื่อว่าจะช่วยให้อาการดีขึ้นหรือหายเป็นปกติ โดยที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้จัดการกับอาการของโรคมะเร็งด้วยตนเอง และปฏิบัติกิจกรรม การจัดการกับอาการของโรคมะเร็งที่บ้าน เป็นเวลาที่แน่นอน โดยมีการรับรู้ผลลัพธ์ของการจัดการกับอาการของ โรคมะเร็งเป็นไปในทางที่ดี คือ มีอาการดีขึ้นหรือหายเป็นปกติ

ผลของการศึกษา เสนอความรู้เชิงประจักษ์ทางคลินิกซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความรู้ด้านมะเร็งวิทยา และการพยาบาลผู้ป่วยโรคมะเร็ง สามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการดูแล เพื่อจัดการกับอาการของผู้ป่วยโรคมะเร็งในแต่ละระยะ ทั้งระยะความรุนแรงของโรค และระยะการดำเนินของโรคมะเร็ง

Thesis Title A Survey of Common Symptoms and Symptom Management of Cancer Patients
 in Southern Thailand

Author Miss Aphiradee Ladawun

Major Program Adult Nursing

Academic Year 2003

Abstract

The purposes of this study identify were to identify the common symptoms experienced by cancer patients at different cancer stages and trajectory phases, and to explore their management. The sample comprised 354 patients attending at the university hospital, Songklanagarind Hospital, and the regional cancer center in southern Thailand. Data were collected using a set of questionnaires which included a personal information sheet, a symptom survey questionnaire, and a symptom management interview. The questionnaires were developed based on the chronic illness trajectory framework (Corbin & Strauss, 1992) and symptom management model (Dodd et al., 2001). Descriptive statistics and inferential statistics were used to analyze the differences of symptoms across cancer staging and trajectory phasing. Qualitative data were analyzed using simple content analysis. The results were as follows:

1. The most common symptoms occurring at each stage and phase of cancer staging and trajectory phasing were pain, dry mouth/throat, fatigue, anorexia, and tiredness. They were reported as being of high frequency and severity, and interfering with daily life. Insomnia and dysphagia were reported as the most interfering symptoms.

2. Symptom management strategies the subjects used to manage symptoms included: 1) changing eating behavior such as increasing water intake, eating liquid diet/special food; 2) using medicine such as oral analgesic and antitussive; 3) using distraction such as reading, watching television, and relaxation; 4) using traditional medicine or herbs. Most subjects believed that these strategies were helpful in making the symptoms disappear completely. They primarily managed the symptoms by themselves on a fixed schedule.

The results of this study provide clinical evidence for oncology and oncological nursing in Thailand. They can be used to guide clinicians' assessing, planning, and offering care to manage

symptoms among cancer patients at different stages of cancer and trajectory phasing of the chronic cancer condition.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความเพียรพยายาม และอุปสาคะของผู้วิจัย รวมทั้งได้รับความกรุณา และช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วงจันทร์ เพชรพิเชฐเชียร และดร.วันฉวี วิรุฬห์พานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง ถ่ายทอดความรู้ และให้ข้อคิดเห็น อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในทุกขั้นตอนของการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และประทับใจในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่กรุณาเสนอแนวคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ในระหว่างการศึกษา คอยให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ และผู้อำนวยการศูนย์มะเร็งรังสีสุราษฎร์ธานี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัยทุกท่านที่ช่วยเก็บข้อมูลให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอขอบพระคุณผู้ป่วยโรคมะเร็งที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่นอกจากจะให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามแล้ว ยังได้เปิดโลกทัศน์ มุมมองแห่งการเรียนรู้และทำความเข้าใจชีวิตในอีกแง่มุมหนึ่งแก่ผู้วิจัยอีกด้วย

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงพยาบาลรามัน จังหวัดยะลา ที่ได้ให้โอกาสผู้วิจัยได้ลาศึกษาต่อ และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนบางส่วนในการทำวิทยานิพนธ์

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ที่คอยเป็นกำลังใจและห่วงใยเสมอมา ตลอดจนขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ เพื่อน ๆ และทุกท่านที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ด้วย ที่ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจมาโดยตลอดจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี คุณประโยชน์ที่เกิดจากการวิจัยในครั้งนี้ขอมอบแก่ทุกท่านที่ได้เอ่ยนามมา ณ ที่นี้ และผู้ป่วยโรคมะเร็งทุกท่าน

อภิรดี ลดาอารักษ์